

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Novomanželé Jana a Lubomír Zamazalovi u „Památníku družby“ v Hranicích.

LISTOPAD 1975

Jiří Sumara

Podzimní

Les vypráví mi všechno.
Jak v parku pensista.
Mlhami podzimu
si nacpává svou dýmku.
Na vášně v mládí svém
zapoměl dojista.
Mlčky mu naslouchám
a myslím na maminku.

Kolik je to již let
a kolik podzimů?
A co jsme za ten čas
dobrého vykonali?
A co už od těch dob
Ti, kteří šturmovali
na Zimní, na Zimní!

Klaním se Leninu.

PROJEV ÚCTY A LÁSKY SOVĚTSKÉMU LIDU

Nejen v Sovětském svazu, ale i u nás vyjadřují svérázným způsobem mladí lidé úctu a dík sovětským hrdinům, padlým v druhé světové válce. V den svého sňatku odcházejí hned z obřadní síně k památníku padlých, aby jim vzdali tichou vzpomínku a jako projev děků za svobodu, kterou nám vybojovali, ponechává nevěsta u památníku svou svatební kytici.

Tento pietní obřad vykonali v našem městě jako první novomanželé Jana a Lubomír Zamazalovi dne 7. července 1975. (Snímek na titulní straně).

Ludvík Novotný

OHLAS REVOLUCE 1905 NA HRANICKU

I.

Před 70 lety v roce 1905 proběhla v Rusku buržoazně demokratická revoluce, jež měla i živý ohlas v našich zemích.

Po prohrané válce rusko-japonské se zhoršily hospodářské poměry v Rusku a zesílilo revoluční hnutí. Po generální stávce v lednu 1905, jež vyústila v „krvavou neděli“ v Petrohradě, dělnické stávky, vzpoury rolnictva a povstání utlačovaných národů se rozšířily na celou zemi. Neklid pronikl i mezi vojsko, nespokojenost v námořnictvu se projevila v červnu 1905 vzpourou na černomořském křižníku Potěmkin. V říjnu 1905 revoluční hnutí vyvrcholilo v generální stávku, jíž se zúčastnilo přes milion dělníků a při níž se na mnoha místech ustavily dělnické sověty jako rady dělnických zástupců. Car Mikuláš I. byl donucen přislíbit občanské svobody a svolání parlamentu, tzv. dумы. Buržoazie, jež zprvu stála proti carovi, znepokojená lidovým hnutím, brzy se vzdala opozičního postoje, také rolnictvo zůstalo stranou, proto nakonec dělnické hnutí bylo v provinciích 1905 potlačeno.

V. I. Lenin hodnotil revoluci 1905 takto: „*Obrovská země se 130 milióny obyvatel tak vstoupila do revoluce, že spícího Ruska se stalo Rusko revolučního proletariátu a revolučního lidu.*“ Vystihl rovněž vliv revoluce na další země: „*Ruská revoluce uvedla do pohybu celou Asii. ... Nepřítomně zapůsobila ruská revoluce i na západní země. Nesmíme zapomínat, že jakmile 30. října 1905 došel do Vídně telegram o carově konstitučním manifestu, přispěla tato zpráva mocně k definitivnímu vítězství všeobecného hlasovacího práva v Rakousku.*“

II.

Od samého počátku revoluční ruch v Rusku vzbuzoval velký zájem dělnictva všech národností v Rakousku. Proletariát zahájil brzy i akce na jeho podporu, např. v Brně již 23. ledna 1905 demonstrovali dělníci na veřejné schůzi solidaritu s ruskou revolucí, podobné projevy se konaly v Praze a v jiných městech. Další masová shromáždění probíhala na četných místech na 1. máje 1905. Sociálně demokratičtí předáci na nich vyzývali k boji za všeobecné volební právo.

Od konce léta 1905 pod vlivem zesilujících snah o konstituci v Rusku a pod vlivem uherského požadavku všeobecného volebního práva zesílila sociální demokracie boj za volební reformu. Velké pobouření vyvolal ministerský předseda baron Paul Gautsch přímým odmítnutím požadavku všeobecného volebního práva. Na celoříšské konferenci sociálně demokratické strany 22. září 1905 ve Vídni byl vyhlášen požadavek zesíleného boje za všeobecné volební právo. Jeho následkem byly další četné masové demonstrace v Praze i dalších městech i vystoupení sociálně demokratických poslanců v rakouském parlamentě, pod jejichž vlivem musel Gautsch zmírnit svůj zcela odmítavý postoj k volební reformě. Od počátku října revoluční zápas dělnictva mohutněl, demonstrace pro-

bíhaly téměř denně, např. 8. října vystoupilo asi deset tisíc dělníků v Ostravě, v dalších dnech v Praze, na Kladně, 17. října se uskutečnila velká demonstrace při zahájení zasedání moravského zemského sněmu v Brně za účasti dělnických delegací z řady moravských měst.

Živý ohlas měly zprávy o průběhu generální stávky v Rusku. Sociální demokracie na sjezdu ve Vídni 1. listopadu vyzvala dělnictvo, aby nastoupilo ke konečnému útoku k dobytí všeobecného volebního práva, 4. a 5. listopadu zaplnil proletariát ulice Vídně, 5. listopadu byl dělnický průvod v Praze zastaven policií a přitom zastřelen sklářský učeň Jan Hubáč a mnoho osob zraněno. K dalším demonstračním došlo na Kladensku, Mostecku, v Plzni a v dalších místech.

Za tohoto vývoje situace už koncem léta i česká buržoazie začala měnit svůj postoj a v tisku podporovala požadavky volební reformy. Mladočeská strana 26. září 1905 podala ve vídeňském parlamentu vlastní návrh na zavedení všeobecného volebního práva do říšské rady a svůj požadavek odůvodňovala tím, že tak bude možno získat převahu Slovanů v rakouské monarchii. Zdůrazňování národnostních požadavků vedlo k střetávání obou národností, zvláště v Brně, kde byl jako odvetný podnik k německému tzv. „Volkstagu“ svolán na prvního října 1905 sjezd českých měst a okresů, na němž byl zvláště zdůrazňován požadavek zřízení české univerzity v Brně. Došlo k střetnutí Čechů a Němců a za zásahu vojska byl 2. října zabit truhlářský dělník František Pavlík. Z venkovských obcí a měst docházely četné petice. Pod tlakem demokratického hnutí na venkově se koncem září i agrární strana postavila za požadavek uzákonění všeobecného volebního práva. Nástup dělnictva koncem října a počátkem listopadu zapůsobil na vídeňskou vládu tak, že 3. listopadu císař František Josef I. oznámil, že chce uzákonit všeobecné volební právo do říšské rady a do uherského sněmu.

Na Moravě se jednání o volební reformu do zemského sněmu a o urovnání jazykové otázky protahovalo. Čeští buržoazní představitelé pod vlivem dělnického hnutí se zúčastňovali říjnových demonstrací dělnictva za všeobecné volební právo. Moravský zemský sněm však požadavek všeobecného hlasovacího volebního práva zamítl. Přitom došlo 16. listopadu v Brně k novým demonstračním a srážkám dělnictva s vojskem. Když Gautschova vláda stále uzákonění volební reformy odkládala a nespokojenost lidu vzrůstala, vedení sociální demokracie vyhlásilo na 28. listopad 1905, tj. na den zasedání říšské rady, generální stávku. Státní správa učinila rozsáhlé přípravy k zajištění klidu, na 28. listopad byla vyhlášena pohotovost všech vojenských posádek a policie. I buržoazie vyzvala obchodníky k uzavření obchodů, aby ukázala, že podporuje požadavek všeobecného volebního práva.

28. listopadu se zastavila práce v celém tzv. Předlitavsku, v mnoha místech se nepracovalo ani v úřadech a obchodech a nevyučovalo se, ve větších průmyslových místech se konaly manifestace, mnohde dělnictvo ovládlo dočasně ulice měst. Generální stávka ukázala, že dělnická třída stanula v čele hnutí za všeobecné volební právo a že tu byly předpoklady pro další rozvíjení zápasu za dovršení buržoazně demokratické revoluce. Vedení sociální demokracie však nedokázalo další revoluční boj rozvíjet, přeneslo váhu dalšího zápasu do parlamentu a výsledkem toho bylo, že všeobecné volební právo bylo uzákoněno v Rakousku až v lednu 1907.

III.

Události v roce 1905 měly živý ohlas také v Hranicích a v jejich okolí, zejména v Lipníku nad Bečvou a v Potštátě. V každém z těchto míst byly odlišné národnostní, hospodářské i politické poměry, a proto i průběh událostí měl odlišný ráz. Všude však se projevila dosud nebývalá aktivita dělnictva, jež se domáhalo rozhodně všeobecného volebního práva.

V Hranicích nedlouho před uvedenými událostmi skončil v roce 1903 dlouholetý národnostní zápas. Volebním vítězstvím české většiny se Hranicím dostalo českého vedení v čele se starostou dr. Františkem Šromotou, který vyhlásil obšířlý program rozvoje a výstavby města. Největší průmyslový podnik — Kunzova továrna na vodovody a pumpy — byla v českých rukou, její majitel Antonín Kunz, jinak typický kapitalistický podnikatel, nebránil dělníkům v uplatňování volební reformy. Buržoazní politický tábor nebyl sice už jednotný, vedle staročeské strany vedené dr. Fr. Šromotou zde vystupovali mladočeši, stoupenci lidové strany dr. Stránského, agráři, příslušníci katolicko-politické národní jednoty, avšak vlivem Šromotovým si zachoval, zvláště v požadavcích roku 1905 ještě jednotný postup. Také mezi dělnictvem začalo třídění sil, vedle sociální demokracie vstoupila do politického života, i když zatím málo početná, strana národně sociální.

Události v Rusku byly v Hranicích sledovány od počátku roku 1905, rovněž požadavek všeobecného volebního práva našel kladný ohlas.

Už 18. ledna 1905 se konala v hudebním sále Besedy (dnešní Jednotný klub pracujících) důvěrná schůze žen. Mezi četnými účastnicemi byly i dělnice. Na schůzi, kterou zahájila manželka náměstka starosty L. Poppa, promluvila řečnice Hrubá z Přerova. Zdůvodňovala spravedlivý požadavek, aby ženám, které pracují v různých oborech, bylo poskytnuto stejné volební právo jako mužům. V tom to smyslu byla schválena i rezoluce říšské radě, kterou všechny přítomné ženy podepsaly.

1. máj proběhl ještě v Hranicích klidně. Dělnictvo se hromáždilo na veřejné schůzi v místnostech Bartošova hostince.

Podzimní národnostní třenice na Moravě se v menší míře dotkly i Hranic. V noci z 13. na 14. října 1905 bylo v budově bývalého německého spolkového domu (nynější budova LŠU) rozbito cihlami a kameny 15 okenních tabulí, v blízkém domě bývalého německého radního Fr. Kalmanna 12 tabulí a domě Karla Kotauczka (asi ve Svatoplukově ulici) tři tabule. Jako původci byli zjištěni jeden stolař a dva zaměstnanci Družstva knihtiskárny, všichni české národnosti.

Při uplatňování požadavku všeobecného volebního práva projevila v Hranicích zpočátku větší aktivitu česká buržoazie, jež v jeho uskutečnění viděla především možnost, jak upevnit své pozice a hlavně získat převahu v moravském zemském sněmu. Pod vlivem bouřlivých událostí z počátku října oznámil předseda nedávno zřízeného „Starostenského sboru pro okres hranický“ dr. František Šromota, starosta města Hranic, na nečíslo 22. října odpoledne uspořádání **táboru lidu na hranickém náměstí**. Okresní hejtman hned po oznámení této akce podnikl kroky k rozsáhlým bezpečnostním opatřením. Požádal místodržitelství v Brně o četnickou asistenci v síle 60 mužů. Místodržitelství přislíbilo posilu 35 přespolních četníků a vyslovilo očekávání, že okresní hejtman s tímto počtem a při koncentraci mužstva z vlastního okresu vystačí, zvláště když má ve městě v případě potřeby i vojenskou asistenci a když jde jen o akci jedné národnostní skupiny. Na žádost okresního hejtmána přislíbil tedy také velitel místní posádky plk. Fr. Pollak vojenskou asistenci 3. praporu c. k. zeměbranceckého pluku č. 15 v síle 84 mužů s pěti důstojníky za velení setníka Jana Burgassera. Okresní hejtmanství se zároveň obrátilo na všechny hranické české i německé školy se žádostí, aby bylo zabráněno mládeži v účasti na schůzi a na případných demonstracích. Zároveň připojilo i výstrahu pro učitelstvo: „*Klade se sboru učitelskému na srdce, by při návštěvě tábora s největší opatrností si počínal a jednáním svým ani sobě ani dobré pověsti školy v ničem nezadal.*“ Poštovní ředitelství v Brně nařídilo, aby hranický poštovní úřad měl od neděle 22. října až do pondělí 23. října, pokud to bude potřeba vyžadovat v telegrafním provozu stálou denní a noční službu. Všechna tato opatření byla ještě zpřísněna, když starosta dr. Fr. Šromota dodatečně oznámil, že po táboru lidu bude uspořádán městem průvod s hudbou.

V den schůze bylo soustředěné četnictvo v síle 54 mužů použito k hlídání

veřejných budov a k střežení obydlí německé a židovské buržoazie. Zejména byl hlídán dům známého odpůrce všeobecného volebního práva, německého poslance říšské rady Jana Kleina, majitele hlavního skladu tabáku ve Svatoplukově ulici č. 1, č. p. 82 (proti kavárně Kufr) a obydlí poslance zemského sněmu Friedricha barona Bojakowského, velkostatkáře ze Skaličky, který bydlil v tehdejší Palackého ulici (nyní Zborovské ulici proti židovskému hřbitovu). Oddíl zeměbrany byl umístěn v síle 60 mužů do budovy lesnické školy, aby byl v pohotovosti v blízkosti středu města. Zbytek zeměbrancecké pohotovosti v počtu 20 mužů byl vyslán do tzv. Friedrichshofu (nynější Střelnice za sady Zd. Nejedlého), který tehdy patřil bývalému starostovi města Hranic, advokátu dr. Bedřichu Plachkému, bojovnému představiteli německé menšiny, který po prohraných volbách v r. 1903 opustil Hranice, ale z obavy z demonstrací si u okresního hejtmána vyžádal zvláštní ochranu svého majetku.

Vlastní tábor lidu měl přes obavy rakouských úřadů a německé buržoazie klidný průběh. Před zahájením hrála na náměstí hudba národní písně. Ve tři hodiny bylo na náměstí podle úředních hlášení přes nepříznivé počasí asi sedm set osob různých stavů a povolání, mezi nimi i dosti obyvatel okolních obcí, kteří přijeli na ozdobených vozech, a několik hasičských sborů v uniformách. Přítomen byl také Karel Richter, poslanec zemského sněmu z Velkého Újezda a četní členové zastupitelských sborů z okolních obcí. Po zahájení schůze dr. Fr. Šromotou se na řečnické tribuně vystřídali mluvčí různých politických stran: dr. Houba, advokát z Přerova, dr. Petrus, advokátní koncipient z Olomouce, dr. Palkovský, advokát z Moravské Ostravy, P. Ant. Sehnal, farář z Paršovic, Hubert Karlíček, řídící učitel z Velké a Valentin Skurský, vůdce sociálně demokratické strany z Hranic.

Všichni řečníci hovořili za nadšeného potlesku přítomných, jichž v průběhu schůze stále přibývalo, ke čtyřem ohlášeným bodům programu, k nimž patřil **požadavek zřízení české univerzity v Brně, zestátnění Severní dráhy Ferdinandy, zavedení všeobecného, rovného, přímého a tajného volebního práva a energického uplatňování hesla „Svůj k svému!“** jako odpověď na agresivní počínání německé buržoazie na Moravě, především v Brně. Zvláště při zdůvodňování požadavku všeobecného volebního práva se často ozývaly výkřiky „Hanba!“ na adresu ministerského předsedy Gautsche, hlavního odpůrce volební reformy. Z publika bylo slyšet také často volání „Pryč s militarismem!“ Nakonec ve čtvrti na šest večer přijali účastníci rezoluci o čtyřech bodech:

Především se v ní vyslovoval požadavek: „Česká univerzita na Moravě je nej-přednějším kulturním požadavkem celého národa českého.“ Požadavek zestátnění Severní dráhy Ferdinandy byl zdůvodněn nutností jednotného tarifu, levnější správy železniční a odstraněním vyděračských soukromých společností. Požadavek zavedení všeobecného volebního práva byl charakterizován nejen jako časový, ale i jako jediný východisko k zabezpečení zdravotního rozvoje národa. Uplatnění hesla „Svůj k svému!“ bylo zdůvodněno jako podpora spravedlivých požadavků českého lidu na Moravě.

Po ukončení tábora lidu prošel ve večerních hodinách sevřený průvod v čele s městskou hudbou přes náměstí do Nádražní ulice k budově české měšťanské školy (tj. do ulice 1. máje k budově I. ZDŠ), odtud zpět přes náměstí tehdejší Habsburskou třídou a ulicí Františka Josefa I. (tj. nynější ulicí 28. října a Čs. armády) až k západnímu konci města, odkud zase zpět na náměstí. Po zapění národní hymny se účastníci rozešli. Z průvodu, který čítal asi osm set lidí, se ozývaly pozdravy „Na zdar!“ a při míjení domů německé buržoazie volání „Hanba!“ Zesílené četnické hlídky zvláště věnovaly pozornost bujnému počínání mladých lidí, avšak k žádným výtržnostem nedošlo. Také noc na 23. října proběhla klidně, jen v sedm hodin večer byla v bytě řídícího učitele židovské obce A. Thorsche vybita okenní tabule kamenem mrštěným prskem z dvora Besedy (nyní JKP).

Tohoto tábora lidu se tedy sociální demokracie zúčastnila společně s českými buržoazními stranami, avšak zanedlouho na to vystoupila i v Hranicích už samostatně a daleko energičtější. Bylo to po zprávě z 30. října, jež uváděla, že car vydat manifest, jímž vyhlásil základní buržoazně demokratická práva v Rusku. Sjezd sociálně demokratické strany ve Vídni 1. listopadu vyzval proletariát k nástupu do útoků za konečné dobytí všeobecného volebního práva do říšské rady a už v neděli 5. listopadu demonstrovali v Hranicích veřejně sociální demokraté za všeobecné hlasovací právo a oslavovali vítězství ruské revoluce. Průvod asi šedesáti dělníků, ozdobených rudými karafiáty, prošel za zpěvu „Rudého praporu“ a provolávání revolučních hesel do Palackého ulice k obydlí barona Bojakowského, jemuž dali najevo svou nespokojenost voláním „Fuj, hanba odpůrci všeobecného, volebního práva hlasovacího!“ Pak se průvod obrátil k obydlí poslance říšského sněmu Jana Kleina, kde účastníci stejným způsobem demonstrovali a pak se za zpěvu revoluční písně rozešli. Večer pak uspořádala skupina asi třiceti osob „kočičinu“ [Katzenmuzik] jako projev nespokojenosti před bytem Kleinovým. Jako pořadatel těchto demonstrací byl tehdy označen Valentin Skurský, který byl i trestně stíhán.

12. listopadu 1905 vystoupila sociálně demokratická strana v Hranicích samostatně s požadavkem všeobecného volebního práva. Odpoledne se prostory Besedy (nyní JKP) naplnily asi pěti až šesti sty účastníky, převážně dělníky, na shromážděních, jehož hlavním pořadatelem byl předák sociální demokracie Valentin Skurský. Mezi účastníky byl však i starosta města dr. Fr. Šromota s manželkou, první radní Ludvík Popp a další příslušníci měšťanstva, jež dávala najevo souhlas s požadavkem všeobecného volebního práva, ale patrně chtěla i dělnictvo mírnit při energickém uplatňování jeho spravedlivých nároků.

Program shromáždění pozůstal ze tří bodů: 1. **Vítězství ruské revoluce.** 2. **Všeobecné volební právo.** 3. **Události v Praze a ve Vídni.** Jasně se tak lišil od pořadu jednání tábora lidu z 22. října. Na tomto shromáždění se předně hovořilo veřejně o revolučních událostech v Rusku a o carových ústupcích při zavádění demokratických práv. Dále požadavek všeobecného volebního práva se neztrácel mezi dalšími nároky hospodářského rázu, ale byl dominujícím politickým bodem jednání. K jednotlivým bodům programu hovořili redaktor sociálně demokratického listu Duch času z Ostravy Jan Prokeš (rodák z Černočina u Hranic, pozdější starosta Ostravy, pravověrně orientovaný představitel sociální demokracie), modelář firmy An. Kunz Tomáš Skácel (později po první světové válce na krátkou dobu starosta města Hranic za sociálně demokratickou stranu) a Valentin Skurský, tehdejší předák sociální demokracie v Hranicích. Při projevu řečníků bylo často slyšet volání: „Dolů s Gautschem!“ a „Pryč s ním!“

Po skončení shromáždění se asi polovina účastníků seskupila do průvodu, k němuž se připojila i řada občanů z chodníků. Průvod prošel přes hlavní náměstí a dvě přílehlé ulice. Nad hlavami pochodujících se objevil rudý prapor, účastníci nesli papírovou rakev s nápisem: „Pryč se starými volebními řádů!“ a dva lampióny s požadavkem „S Gautschem dolů!“ U domu poslance říšské rady Jana Kleina ve Svatoplukově ulici zástup provolal opět „Hanba!“ a zazpíval Píseň práce. Nakonec před budovou Besedy na náměstí byla uvedená papírová rakev spálena jako symbolické zničení starých volebních řádů.

Projevy protestů proti hlavním odpůrci všeobecného volebního práva poslanci Janu Kleinovi neustaly ani v dalších dnech. I když Klein byl německé národnosti, nešlo zde už o projevy národnostních rozporů, ale o jednoznačný projev odporu proti nepříteli demokratických práv. 24. listopadu o půl osmé hodině večerní prošel opět zástup asi třiceti mladých lidí, většinou kovodělníků z Kunzovy továrny městem, odebral se ke Kleinovu domu a metal na něj kusy sněhu. Pak se demonstranti rozešli. Toto další vystoupení dělnictva bylo podnětem k novým bezpečnostním opatřením. Hranická četnická stráž byla posílena na osm mužů. Od 24. listopadu procházely ulicemi ve večerních a nočních hodinách tři

dvoučlenné četnické hlídky. V noci z 25. na 26. listopadu 1905 se po půlnoci objevil před domem poslance Jana Kleina opět hlouček asi desíti mladíků, kteří však byli rozptýleni četnickou hlídkou. Tyto celkem drobné protestní akce vyvolaly u poslance Kleina neúměrně a krajní rozčilení. Z obavy o svůj život a k ochraně své údajně ohrožené osoby a svého majetku učinil mimořádná bezpečnostní opatření, zejména si vyžádal, aby od 26. listopadu byli v jeho bytě ubytováni trvale dva četníci.

Jako v celém tehdejší Rakousku, i v Hranicích vyvrcholil boj za všeobecné volební právo generální stávkou, vyhlášenou na 28. listopadu. Ve všech továrnách v Hranicích se toho dne nepracovalo. Marně se snažili němečtí majitelé drobnějších hranických podniků, aby přiměli české továrníky k tomu, aby nedovolili svému dělnictvu demonstrovat zastavením práce. Také řemeslníci a živnostníci toho dne nepracovali. Od osmé hodiny ranní bylo v ulicích města rušno, skupiny dělníků, většinou ozdobených rudými karafiáty, procházely městem. Obchodníci zavírali své krámy, takže město nabylo nezvyklého, téměř svátečního vzezření. Původně nepočítali pořadatelé s průvodem městem. Avšak odhodlanost hromážděných přiměla je k tomu, aby si vyžádali dodatečně souhlas k uspořádání průvodu. Okresní hejtmán souhlasil s podmínkou, že zástup se nebude ubírat kolem domu poslance Kleina.

Na schůzi na zahájení promluvil Rajmund Šidlo o významu všeobecného volebního práva. Představitel sociální demokracie Valentin Skurský odsoudil vládu i chování českých buržoazních poslanců na zemském sněmu moravském při jednání o volební reformě a vyzval veškeré občanstvo k neústupnému boji za všeobecné volební právo. Na schůzi vystoupil i redaktor Fiala z Přerova jako představitel strany národně sociální, rovněž kritizoval vládu, buržoazní poslance a dožadoval se volební reformy. Až před polednem přijalo shromáždění rezoluci, v níž se uvádělo mimo jiné, že „za žádných okolností nedovolí, by dále se zavedeno všeobecného, přímého, tajného práva hlasovacího vládou a parlamentem oddalováno bylo. Požadavek tento, kterýž jest již v nejpětší krajnosti nutno zavést, nesmí vláda ani parlament se opovážiti děle lidu odmítati! Shromáždění prohlašují svorně, pakliže by vláda rakouská ještě liknavou k tomuto požadavku byla, že sáhne k prostředkům, kteréž by rakouské vládě ku prospěchu nebyly a veškeré následky nechtě potom přičte si sama...“ Po projevu nadšeného souhlasu s touto rezolucí se před Besedou shromáždil průvod. Pracující prošli až do Nádražní třídy, kde se nad hlavami manifestantů objevil opět rudý prapor. Při zpáteční cestě zazněla z řad účastníků píseň „Pryč s tyranů“, na náměstí pak po zpěvu písně „Kde domov můj“ se shromáždění v klidu rozešlo. Klidná, důstojná manifestace byla demonstrací odhodlání hranického proletariátu od požadavku všeobecného volebního práva neustoupit.

Tyto události však mocně zapůsobily na představitele německé buržoazie v Hranicích. Zejména poslanec říšské rady Jan Klein byl tak rozrušen, že byl upoután na lůžko. Ještě 29. listopadu v listě okresnímu hejtmanství psal, že i když nedošlo 28. listopadu k žádným výtržnostem pro rozsáhlá bezpečnostní opatření, dověděl se od své služby pověsti, že dělnictvo Kunzovy továrny chystá další násilné akce. Proto žádal okresního hejtmána, aby ponechal v platnosti podniknutá bezpečnostní opatření a zejména žádal, aby od večerních hodin bylo opět ubytováno dělnictvo v jeho domě. Ve srovnání s důstojným vystupováním hranického proletariátu působí toto jednání německého buržoazního poslance trapně a až komicky a je příznačné pro smýšlení a chování tehdejší buržoazie vůbec.

(Dokončení v příštím Zpravodaji)

Z MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU

Plnění usnesení a opatření, vyplývajících ze zasedání ÚV KSČ z listopadu 1974 v podmínkách MěstNV v Hranicích

Plenární zasedání ÚV KSČ v listopadu 1974 orientovalo svým usnesením celou naši socialistickou společnost na zvýšení iniciativy a aktivity při plnění úkolů vytyčených XIV. sjezdem KSČ. MěstNV projednal a rozpracoval závěry tohoto zasedání i usnesení OV KSČ a MěstV KSČ z roku 1975 na podmínky města. Při plnění těchto usnesení bylo dosaženo dobrých výsledků, zejména se prohloubila účinnost masové politické práce, zvýšila se politická, pracovní a veřejná iniciativa orgánů MěstNV a občanů. Svědčí o tom masová účast občanů na politických a společenských akcích k 30. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou i velmi dobré výsledky při plnění úkolů vytyčených ve volebním programu Národní fronty. Občané projevují tak plnou podporu politice KSČ i správný vztah k městu.

Na úseku politickoorganizačnické a masové politické práce se postupně zdokonalovala řídicí a organizační funkce jednotlivých orgánů MěstNV, zvýšila se účast občanů na veřejných schůzích, zkvalitnil se kontakt poslanců a funkcionářů občanských výborů s občany při řešení jejich problémů a žádostí. Výsledky dosažené v socialistické soutěži občanských výborů ukazují, že tato soutěž je mobilizující silou pro činnost tohoto nejmásovějšího aktivu MěstNV.

Postupně se zkvalitnila příprava a obsahová úroveň plenárních zasedání MěstNV. Byly vytvořeny příznivé podmínky pro úspěšné splnění uzavřených socialistických závazků a úmluv podniků a organizací. Dílčí splnění socialistického závazku do konce srpna 1975 na 72 procent je příznivé, i když ještě některé podniky a organizace nevykazují uspokojivé výsledky. V současné době se připravuje ve smyslu provolání ÚV KSČ, vlády ČSSR, ÚRO a ÚV SSM ze září 1975 nová závazková kampaň pod heslem „Novými pracovními úspěchy vstříc XV. sjezdu KSČ“. Tato akce je vhodnou příležitostí, aby každý občan podle svých možností svým závazkem na počest XV. sjezdu KSČ a 55. výročí založení KSČ přispěl k dalšímu rozvoji hospodářského a společenského života města.

Na úseku plánu a rozpočtu města je vývoj za uplynulé období uspokojivý. Do konce července 1975 dosáhly příjmy 69 procent a výdaje 67 procent z celoročního rozpočtu.

Také podniky řízené MěstNV vykazují příznivé výsledky, takže Komunální služby a Technické služby města Hranic získaly za první pololetí 1975 putovní standardy rady ONV a okresní odborové rady. Rovněž Domovní správa překročila za první pololetí rozhodující ukazatele, zejména plán oprav bytového fondu.

V akci Z se postupně snižuje rozestavenost jednotlivých akcí.

V komplexní bytové výstavbě jsou splněny podmínky pro dokončení výstavby první etapy třídy 1. máje, současně bylo již odevzdáno stanoviště pro výstavbu druhé etapy. Na Sklenném kopci se provádějí inženýrské sítě. Projednány a schváleny byly další lokality pro stavbu rodinných domků v prostoru u Kostelíčka a pod Hůrkou.

Na úseku služeb usilovala komise a odbor místního hospodářství, obchodu a dopravy o zkvalitnění poskytovaných služeb organizováním kontrolní čin-

nosti. V uplynulém období provedli členové rad spotřebitelské kontroly 482 kontrol v obchodech a členové komise místního hospodářství 8 kontrol v provozovnách služeb. Rovněž byla upřesněna provozní a prodejní doba obchodu a služeb. V městské autobusové dopravě se kontrolami pečuje o dodržování jízdního řádu a čistoty v dopravních prostředcích.

Na úseku školství bylo v uplynulém období na údržbové a opravné práce a na modernizaci škol, vynaloženo 720 tisíc Kčs.. Školy se bohatě podílely na kulturních programech k 30. výročí osvobození a na návěku na Československou spartakiádu. Své závazky plní školy na 115,5 procenta.

Kulturně výchovná činnost ve městě probíhala ve znamení oslav 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou. V předmjárovém období se 23 celoměstských akcí zúčastnilo 5670 návštěvníků, při květnových oslavách byla účast 53 tisíc občanů. Za iniciativní propagaci, vzornou výzdobu a organizaci Závodu míru získalo město Hranice v soutěži Rudého práva první místo mezi městy v ČSSR. V městských kinech byly k politickým výročím promítány vhodně tematicky zaměřené filmy. Klub přátel sovětského filmu s více než čtyřmi sty členy je nejpočetnější v okrese.

Zdravotnické služby byly zajišťovány v potřebném rozsahu. Sociálně potřebným občanům, hlavně osamělým, poskytuje MěstNV mimoústavní péči. Z prostředků doplňkové péče byla v uplynulém období vyplacena částka 145.300 Kčs. V roce 1975 se 160 důchodcům objednávalo palivo podle jejich vlastní žádosti.

Proti všem negativním protisociálním jevům, které narušují občanské soužití a veřejný pořádek ve městě, je veden účinný boj.

Podle vládního usnesení č. 231/74 byla od 1. dubna 1975 zavedena jednotná pracovní doba v MěstNV, aby se umožnilo pracujícím projednání a vyřízení jejich žádostí a problémů po pracovní době. Pracující však těchto možností zatím málo využívají.

Dosažené výsledky ukazují, že máme dosti sil a prostředků splnit v podmínkách města usnesení plenárního zasedání ÚV KSČ z listopadu 1974. Iniciativní a poctivou prací všech orgánů, poslanců a pracovníků MěstNV a plněními úkoly, přivítáme XV. sjezd KSČ.

Josef Šimek,

tajemník MěstNV v Hranicích

Antonín Lang,

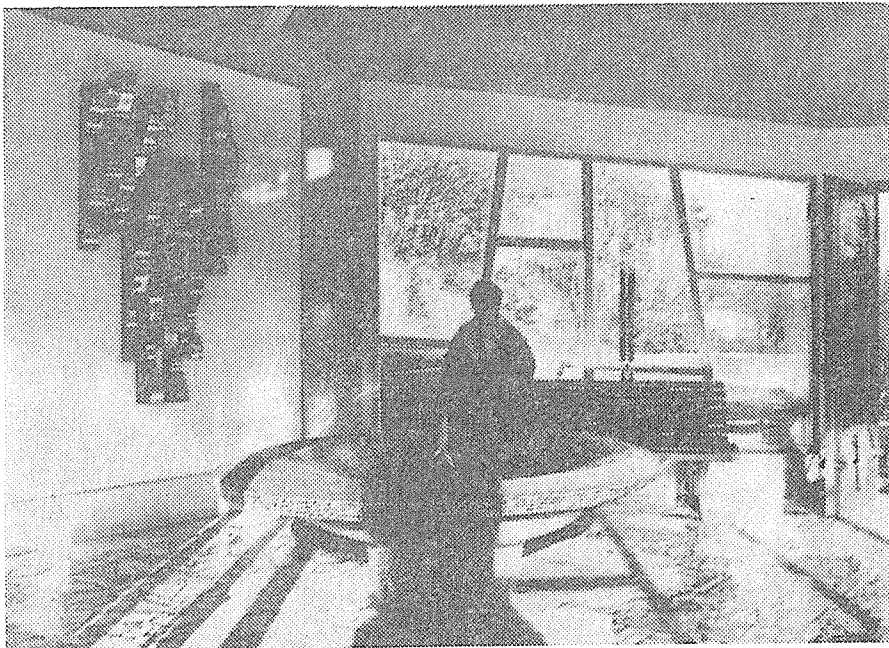
ved. odb. pro vnitřní věci MěstNV v Hranicích

Nový bazén v letním koupališti

V září 1975 byla dokončena úspěšně další etapa výstavby koupaliště v Hranicích, budované podle studie projektantů KVSK Hranice. Dne 24. září 1975 byly provedeny s dobrým výsledkem provozní zkoušky dokončeného otevřeného plaveckého bazénu o rozměrech 50 × 21 metrů s celým systémem rozvodu vody s potrubím o délce šesti set metrů. Stěny bazénu jsou pokryty modrými keramickými obkladačkami, na dně je položena šedá mramoritová dlažba. Bazén má osm závodních plaveckých drah se startovacími bloky. Svými parametry vyhovuje požadavkům mezinárodních pravidel závodního plavání, je vhodný pro pěstování vodního póla i pro rekreaci dospělých. Bazén byl budován v akci „Z“ MěstNV v letech 1973–1975. Dosud vytvořená hodnota díla činí 1,4 miliónu Kčs. Uskutečnění akce si vyžádalo 14.912 brigádnických hodin, z toho připadá na mládež 4.179 hodin, pomoc při výstavbě poskytly hranické podniky a závody, příslušníci posádky a školy. Stavbyvedoucím při zahájení byl Jaroslav Eliáš, stavbu dokončil ing. Miloš Říha. Současně s bazénem bylo koncem srpna 1975 uvedeno do provozu i ozonizační zařízení pro okysličování vody pro celý

areál koupaliště. Zařízení dodal n. p. SIGMA Hranice jako vývojový typ. Dokončení této akce splnil MěstNV další bod volebního programu Národní fronty. Nový bazén bude pro veřejnost v provozu v příští sezóně po provedení potřebných terénních úprav.

LN

Josef Černý: Interiér nového pramene v Teplicích n. Bečvou.

Sportovní areál odborného učiliště n. p. SIGMA Hranice

V odborném učilišti n. p. SIGMA je už tradičně široce rozvinuté socialistické soutěžení. Také ve školním roce 1974/75 přineslo velmi dobré výsledky, takže už podruhé bylo hranické učiliště vyhodnoceno v socialistické soutěži učňovských zařízení výrobně hospodářské jednotky SIGMA na prvním místě. Kritéria soutěže jsou zaměřena na celou oblast práce učiliště. Zvláště příznivých výsledků dosáhli bráničtí učni v plnění odborných dovedností, neboť v profesi zámečnická a soustružnická obsadili při soutěži v Hodoníně a v Lutíně v rámci VHJ SIGMA první a druhé místo. Velký důraz je v soutěži kladen na veřejně prospěšnou činnost. V uplynulém školním roce směřovalo budovatelské úsilí pracovníků a učňů na dokončení sportovního areálu, který spolu se sportovní halou tvoří rozsáhlý, moderně vybavený komplex tělovýchovných zařízení. V areálu dominuje hřiště na házenou, v jeho sousedství jsou dva tenisové dvorce, hřiště pro koší-

kovou a odbíjenou, pro lehkooatletické disciplíny je k dispozici běžecká dráha s tratěmi na 100 m, 200 m a delší tratě, doskočiště pro skok vysoký a daleký a pro skok o tyči, prostor pro vrh koulí a tribunka pro 250 diváků. U sportoviště bylo pro návštěvníky haly a areálu upraveno parkoviště motorových vozidel o rozloze 700 čtverečních metrů. Dílo má nyní hodnotu téměř devět set tisíc korun, po dokončení sadových úprav a oplocení dosáhne jeho hodnota miliónu korun. Celé sportoviště je dílem obětavé a houževnaté práce pracovníků a učňů. Vyžádalo si dvanáct tisíc brigádnických hodin, z nichž připadlo na učně přes osm tisíc hodin podle uzavřených závazků. Většina prací byla provedena vlastními silami učiliště za úzké spolupráce investičního odboru n. p. SIGMA, v čele s Vítězslavem Honsem a Miroslavem Kosařem. Stavba byla provedena v poměrně krátké době. Při jejím zahájení v roce 1973 stál v jejím čele stavitel Václav Vlasák, po jeho úmrtí převzal stavební dozor Ludvík Pavel. Velmi vydatně se na všech pracích podílel obětavý, všestranný pracovník Zdeněk Kopriva. Velké pochopení pro realizaci sportovního areálu odborného učiliště n. p. SIGMA projevil MěstNV v Hranicích, když zařadil stavbu do akce Z.

Vyhodnocení socialistické soutěže učňovských zařízení VHJ SIGMA se konalo v Hranicích 26. září 1975. Představitelé OU n. p. SIGMA v čele s ředitelem Vlastimilem Hilscherem převzali při této příležitosti jako nejlepší učňovské zařízení VHJ SIGMA putovní standartu. Současně byl téhož dne slavnostně zahájen provoz na novém sportovním areálu, který je přínosem nejen přímo pro pěstování tělesné výchovy učňů, ale i pro tělovýchovný a sportovní život v Hranicích vůbec.

LN

Z GALERIE HRANICKÝCH VÝTVARNÍKŮ 19. STOLETÍ

PhDr. Bohumír I n d r a

Hranický sochař a řezbář Josef Hořín (1817—1848)

Hranický obrozenský spisovatel, historik a malíř Josef Heřman Agapit Gallaš (1756—1840), syn sochaře a řezbáře Františka Gallaše (1723—1795), předčasně pro částečné oslepnutí pensionovaný vrchní vojenský lékař, vyvíjel na odpočinku v Hranicích mnohostrannou, obecně prospěšnou činnost pro své spoluobčany. Ve svém rodném domě v dnešní Gallašově ulici čp. 171, opatřeném pamětní deskou, zřídil také soukromou malířskou školu, v níž učil bezplatně po řadu let zájemce o umění z řad hranické mládeže i dospělé základům výtvarných umění i prakticky kresbě, malování a řezbářství. Z jeho žáků, kteří absolvovali jeho výtvarné kursy a věnovali se pak malířství nebo sochařství, je v dějinách výtvarného umění známo jen jméno Tadeáše Miliána, protokolisty krajského úřadu a později sekretáře okresního hejtmánství v Hranicích, který se věnoval s úspěchem malířství vedle svého povolání a jako krajinář vytvořil mnoho obrazů rozmanitých krajin z okolí Hranic a východní Moravy. Méně známá jsou jména dalších Gallašových žáků z Hranic, sochařů a řezbářů Josefa Hořína a Josefa Sumbala, malíře Františka Piskoře a sochaře Antonína Piskoře, protože všichni zemřeli předčasně, aniž mohli plně uplatnit své schopnosti a umělecké plány.

Sochař a řezbář Josef Hořín se narodil v Hranicích 26. srpna 1817 jako

nejmladší syn soukenického mistra Donáta Hořina a jeho manželky Ottilie, dcery Lorence Safařka, rovněž soukenického mistra. Otec měl chalupu na předměstí v Černotínské ulici čp. 244 a více dětí a pracoval jako většina soukenických mistrů ve zděděném provozu. Gallaš přemluvil otce, aby nadaného žáka jeho výtvarných kursů pustil po absolvování farní školy na učení sochařství a řezbářství do Vídně, aby tam mohl při zaměstnání navštěvovat sochařskou školu akademie umění. To ovšem záviselo na dobré vůli a porozumění mistra, který přijal chlapce na učení. Gallaš sám šel v mládí také do Vídně, neměl však štěstí na mistra a akademii navštěvovat nemohl, přál si proto, aby se to zdařilo jeho odchovancům. Svému 16letému nadějnému žákovi, kterého učil po několik let kresbě, napsal a dal „Spasitelné naučení, kteráž starý mistr svému do hlavního města k zdokonalení svému umu se ubírajícímu školníkovu na cestu udělil“, v němž mu jako 77letý stařec udílí otcovské rady o životě a nebezpečích velkoměsta, jichž se měl vyvarovat, aby se stal umělcem. Dr. Stanislav Souček, který se r. 1903 zabýval výtvarnictvím obou Gallašů, otce a syna, četl jméno Gallašova učedníka mylně jako Josef Honzum, správně je četl teprve dr. Bohuš Vybíral, ředitel Studijní knihovny v Olomouci a hranický rodák, který Gallašovo naučení otiskl celé v Záhorské kronice, roč. XXIII/1940. Píše však, že se mu nepodařilo nic více zjistit, kdo to byl, že mu Gallaš toto naučení dal. Hořin pobýval ve Vídni několik let a vyučil se řezbářství a sochařství, nevíme však, u kterého mistra. Jako chudobný synek však stejně jako Gallaš před 50 lety pro práci u mistra nemohl akademii absolvovat a nestal se tak akademickým sochařem. Už v r. 1839 byl opět v Hranicích a 4. června jako 22letý mistr sochař se oženil s 19letou dcerou hranického měšťana Františka Tesaříka, Annou. Gallaš ještě žil a měl radost z mladého nadějného umělce. Snoubence vyznamenal tím, že je oddal v Hranicích Gallašův synovec Josef Fiala, tehdy lokální kaplan v Choryni, jehož měl Gallaš ze všech svých příbuzných nejraději pro jeho literární a umělecké zájmy. Fiala také po Gallašově smrti r. 1840 zdědil celou jeho literární pozůstalost. Mladý umělec se však dožil brzy velkého zklamání. Práce bylo málo, zakázky na výzdobu kostelů ustaly. Sochařům začaly smládky konkurovat slévárny železáren, jež po reliéfních plakétách všeho druhu začaly odlévat ze železa i sochy kříže, náhrobky, míře aj. za ceny mnohem nižší, než je mohl poskytnout sochař. Hořin sám začal pracovat jako příležitostný modelér pro frýdlantské železářny. Podle účetních knih frýdlantských železáren zhotovil např. r. 1840 knížecí arb arcibiskupský. Jiná jeho díla zatím neznáme, najdou se však nepochybně v kostelích širokého okolí i v Hranicích. Protože sochařské práce bylo málo, věnoval se Hořin hlavně řezbářství, zhotovoval vyřezávané krucifixy, ozdobné rámy pro obrazy, prováděl zlacení apod. Bydlel s rodinou v podnájmu u měšťana Josefa Geyera v čp. 49, na konci dnešní Svatoplukovy ulice a jenom za nájem bytu a malé dílny platil pololetně 12 zlatých. Z manželství se mu narodily dvě dcery a syn (26. 2. 1840 Albertina, 18. 7. 1844 Friederika, 14. 1. 1846 Reinhold). Rodina žila v nuzných poměrech, poslední dítě, dcera Vilemina, nar. 1847, zemřela po 4 měsících na tuberkulózu. Hořin sám byl tehdy už těžce nemocen a krátce potom 5. února 1848 zemřel ve věku pouhých 31 let, podle zápisu úmrtní matriky na skrofulózní vředy. (Tuberkulóza.) Zanechal mladou ženu a tři sirotky, za jejichž poručníka si vdova vyžádala svého bratra, měšťana Antonína Tesaříka. Také starý otec sochařův Donát Hořin, tehdy ještě žil. Dva dny po pohřbu dne 9. února byla z inventovány pozůstalost zemřelého a provedeno její ocenění, aby byla zjištěna aktivita a pasivita a zajištěno zaplacení nebožtíkových dluhů. Hotové peníze nezanechal žádné. Celá jeho pozůstalost, pozůstávající z šatů a nářadí, byla oceněna na pouhých 16 zlatých 2 krejcarů. Kromě zrcadla, kufru a krucifixu zajímá nás popis nářadí řezbářské dílny. Měl v ní 1 veřtat, 1 velkou a 2 malé píly, 23 dlátok, 8 pilníků, 11 nebozozů, 13 rašplí, 13 štětců, 1 nůž na zlato, 2 šrouby, 6 forem na zlacení, 1 štos, 2 hoblíky, 2 paličky, 1 rašplí — pilku — dláto, dále

tu byly 2 hotové figury ze dřeva, 3 rámy na obrazy a všeliké barvy. Také popis inventáře potvrzuje, že Hořin pracoval hlavně ve dřevě jako řezbář a polzlacovač. Inventář šatů umožňuje nám představu jeho oblečení. Zanechal 1 modrý plášť sukenný, 1 kaput (svrchník) tmavomodrý, 1 vestu hedvábnou a druhou bílou voštcajkovou, spodky sukenné, 1 pantaloný cajkové, klobouk a malé (nízké) botky. Poněvadž jen výlohy pohřbu obnášely 19 zlatých 59 krejcarů, hranický židovský lékař dr. Joachim Mandl si účtoval za ošetřování a léčení nemocného 10 zl., půlroční činže z bytu pak činila 12 zl., byla pasivita 24 zl. 5 kr. připísána k třetí vdově zemřelého Anně Hořinové. Ta podepsala protokol česky, protože německy neuměla. S pomocí bratra a příbuzných, kteří se jí a malých dětí ujali, zaplatila dluhy, o jejich pozdějších osudech více nevíme. Jediný syn Hořinův, jemuž dal podle tehdejší módy německé jméno Reinhold, vyrostl v nuzných poměrech, byl dán s pomocí příbuzných na studia theologie do Olomouce, zemřel však sotva 21letý r. 1867 na tuberkulózu jako bohoslovec 2. ročníku olomouckého semináře.

Časový rozsah sochařského a řezbářského díla Josefa Hořina objímá pouhých 8 let, od r. 1839 do jeho smrti r. 1848. Po zjištění životopisných údajů budou nepochybně nalezena a určena další jeho díla řezbářská i sochařská. V městském muzeu hranickém nic není, některé řezbářské práce a snad i písemnosti po Hořinovi se možná dochovaly u příbuzných v Hranicích. Jejich zjištění a popis děl by vítaně doplnil životopis mladého umělce, jehož jméno nesporně patří do dějin moravského sochařství první poloviny 19. století.

Výstava skla ze sbírek hranického muzea

V souladu s požadavky na moderní způsob tvorby muzejních expozic byla v r. 1974 instalována v prostorách hranického muzea expozice fajánsu a kameniny. Důvodem k tomuto tematickému výběru byla skutečnost, že v Hranicích existovala koncem 18. a počátkem 19. století jedna z prvních manufaktur na výrobu fajánsu v našich zemích.

Odsunem ostatních sbírkových fondů do depozitářů byla veřejnost ochuzena o podívanou na další předměty shromážděné v muzejních sbírkách. Abychom občanům umožnili zhlédnout i věci uložené v depozitářích, připravujeme každoročně výstavu některého sbírkového fondu. V letošním roce pořádáme výstavu skla, které představuje jeden z nejbohatších fondů hranického muzea.

Na výstavě jsou zastoupeny největší výrobky produkované našimi sklárny v 19. století a na přelomu 19. a 20. století. Právě do nástupu 20. století náleží mimořádně významný soubor secesního skla. Bylo vyrobeno ve sklárně v Klášterním Mlýně, která byla jednou z dvou skláren v našich zemích, jež toto sklo hotovily. S výrobou secesního skla se zde začalo po vzoru výroby v amerických sklárnách; produkce trvala jen krátkou dobu a proto je českých secesních výrobků jen malý počet. Hranice se mohou pochlubit pěknou sbírkou 42 kusů těchto krásných výrobků, které zdejšímu muzeu věnoval v r. 1906 ředitel uvedených sklárny Eduard Procházka.

Výstava je v gotickém sále radnice od 15. 11. do 14. 12. 1975.

MJ

Za prim. MUDr. Dimitrijem Jílkem

6. října 1975 zemřel v Hranicích náhle prim. MUDr. Dimitrij Jílek. Pocházel ze Slovácka, narodil se v roce 1907 v Kyjově, lékařskou fakultu brněnské univerzity absolvoval v roce 1931. Působil v nemocnici v Uherském Hradišti, v Bruntále, do hranické nemocnice nastoupil jako přednosta gynekologicko-porodnického oddělení v červnu 1948. Za jeho vedení bylo tehdy nově vybudované oddělení moderně vybaveno a po sjednocení zdravotnictví rozšířeno o další

lůžka a pokoje se speciálním posláním. V období budování socialistického zdravotnictví prim. MUDr. Dimitrij Jílek prosazoval zásady moderní péče o matku a dítě, propagoval poradenský systém, zaváděl nové metody v porodnictví. Po dobu deseti let v období 1953—1963 vyučoval jako externí učitel na střední zdravotnické škole v Hranicích a přispíval tak k výchově nových zdravotních sester.

Dlouhá léta pracoval prim. MUDr. Dimitrij Jílek v organizaci Čs. Červeného kříže. V letech 1950—1960 byl předsedou místní skupiny ČSČK v Hranicích, od roku 1960 převzal funkci předsedy městského výboru ČSČK. Vykonal mnoho pro zdravotnickou osvětu, zaváděl zdravotnické přednášky pro veřejnost, členské schůze ČSČK s lékařskými přednáškami, doplňovanými filmy, propagoval dárčovství krve; byl nositelem čestného odznaku ČSČK II. stupně.

Prim. MUDr. Dimitrij Jílek měl také vřelý vztah ke kultuře, zejména k výtvarnému umění a hudbě. Za pobytu v Uherském Hradišti patřil k zakladatelům Slováckého divadla, živý poměr k divadlu prokazoval i v Hranicích.

I po odchodu do důchodu v roce 1972 byl prim. MUDr. Dimitrij Jílek stále plný klánu a životního optimizmu, z něhož ho vytrhla neúprosná smrt. Za své celoživotní úsilí o zdravý vývoj naší společnosti si zaslouží trvalou vzpomínku.

LN

Odešel spisovatel František Fric

7. října 1975 zemřel v Hranicích po delší nemoci ve věku 64 let spisovatel ing. František Fric, lesní odborník, známý široké veřejnosti jako autor oblíbených povídek o životě v přírodě. Jeho spisovatelská činnost započala odbornými pracemi: v roce 1949 vydal „**Stručný nástin myslivosti**“. Druhou jeho odbornou publikací byla v roce 1956 příručka „**Význam ptactva v zemědělství a lesnictví**“. Mezitím zahájil úspěšnou beletristickou činnost první knížkou lesnických povídek „**Bílá manéž**“ z roku 1952. A pak následovaly další práce, v roce 1959 soubor povídek „**Mysliveckou stezkou**“ a dosud nejúspěšnější knížka o ochočené kuně, nazvaná „**Kudu větevnice**“, jež se dočkala už tří vydání. Dílo Františka Fric doplňuje další soubor povídek ze života ptáčích i zvířecích obyvatel lesa a lyrických črt o přírodě pod názvem „**Ozvěny ticha**“ a poutavá novela „**Zrzek**“ o přátelství loveckého psa a ochočené vrány. Kromě toho se ing. František Fric podílel i na televizním seriálu mysliveckých vyprávění „**Lovy beze zbraní**“, jež vyšly i knižně. Velké množství jeho povídek uveřejňovaných v různých časopisech končí příběhy publikovanými v roce 1974 v Ostravském kulturním zpravodaji. Ing. František Fric také úzce spolupracoval s brněnským rozhlasem v pořadech „**Zelené ozvěny**“.

Ing. František Fric byl nejen dobrým znalcem přírody, ale především jejím velkým milovníkem. Jeho myslivecké povídky mají základ nejen v rozsáhlých odborných znalostech, ale i v poznacích z pečlivých pozorování přírody a jejích obyvatel, jak je poznal za svého pobytu v Hranicích, v Beskydech i v Jeseníkách. O nich dovedl také poutavě a se živým zaujetím vyprávět kultivovaným slohem i jazykem. I zdánlivě prostý, jednoduchý příběh dokázal vystupňovat, vyvolat a udržet čtenářův zájem a vést ho k lásce k přírodě, kterou měl tak rád. I když nyní navždy odešel, svým dílem se trvale zapsal nejen do dějin naší literatury, ale především do myslí a srdcí četných čtenářů.

L. Novotný

KULTURA DĚTEM

Jednotný klub pracujících v Hranicích organizuje již tradičně předplatitelské cykly divadelních her pro děti. Jejich cílem je nejen děti pobavit a poučit a vyplnit jejich volný čas, ale také podchytit zájem o divadlo u diváků nejmenších a pěstovat v nich zájem o toto umění. Vychovat nové divadelní publikum je v posledních letech jeden z hlavních cílů Jednotného klubu pracujících, neboť hranická kulturní veřejnost rok od roku věnuje menší pozornost divadelním představením, která JKP vytrvale pro každou programovou sezónu připravuje.

Proto stojí za zmínku potěšitelná skutečnost, zvláště pro nás kulturní pracovníky, že na letošní předplatitelský cyklus divadelních představení pro děti se přihlásilo takové množství dětí, že kapacita sálu JKP (360 míst), by pro ně zdaleka nestačila. Jednotný klub pracujících musel tedy ve velmi krátkém čase zajistit další cyklus her, aby nadšené malé publikum nezklamal. Tak se stalo, že od září 1975 do března 1976 bude dvakrát v měsíci divadelní sál JKP naplněn nejvděčnějšími diváky — dětmi. Na této skutečnosti mají nemalý podíl ředitelství všech tří základních devítiletých škol v Hranicích, neboť právě za spolupráce s nimi, se podařilo získat tak početnou obec malých diváků.

Tento úspěch se stal pro pracovníky JKP v Hranicích pobídkou do další činnosti na úseku práce s mládeží, kterou hodlá prohlubovat a ještě těsněji spolupracovat se všemi hranickými školami.

E. H.

LYŽAŘSKÝ VÝCVIK PRO MLÁDEŽ

Lyžování se stalo jedním z nejrozšířenějších sportů v našem státě a výcviku mládeže v lyžování se věnuje stále větší pozornost. Lyžařský oddíl TJ Sigma Hranice připravil na měsíce leden a únor 1976 základní lyžařský výcvik pro mládež navštěvující šestou až devátou třídu ZŠ.

Lyžařský výcvik obsahuje čtyři celodenní zájezdy do Beskyd nebo pět výcvikových dnů na lyžařském svahu na Potštátě (soboty nebo neděle, doprava tam a zpět zajištěna autobusem). Režijní poplatek činí 100 Kčs.

Přihlášené děti k lyžařskému výcviku musí mít lyže vybaveny bezpečnostním vázáním. Další zprávy a informace, týkající se lyžařského výcviku sledujte na vývěsní skříňce lyžařského oddílu, která je umístěna ve výloze kanceláře SAZKA na Gottwaldově nám.

Přihlášky na lyžařský výcvik odevzdejte nejpozději do 30. listopadu 1975 v kanceláři SAZKA!

DROBNÉ ZPRÁVY

Loutkářský soubor „**Rolnička**“ při Jednotném klubu pracujících se připravuje po delší pauze k zahájení své pravidelné činnosti. Své sídlo má v budově „**Tunel**“ na Leninově ulici. V současné době se členové souboru věnují dokončení technických prací na úpravě místnosti i hracího prostoru. Práce v loutkářském souboru je velmi zajímavá i pestrá. Soubor chce rozšířit svou členskou základnu o další zájemce, kteří mají vlohy k umělecké i technické činnosti. Zájemci — hlaste se v kanceláři JKP!

Pracující n. p. SIGMA Hranice pravidelně každoročně plní a překračují výrobní úkoly. Proto letos už 25. září 1975 mohli ohlásit, že splnili plán výroby zboží za celý pátý pětiletý plán. Do konce letošního roku chtějí ještě vyrobit navíc zboží v hodnotě 136,5 miliónů Kčs. Je to výsledek úsilí a socialistického soutěžení celého pracovního kolektivu.

Polský svaz filatelistů uspořádal ve dnech 4.—16. října 1975 v Katovicích družební výstavu poštovních známek ze sbírek filatelistů Severomoravského kraje a katovického vojvodství pod názvem „Katovice—Ostrava“. Ze Severomoravského kraje bylo na výstavě zastoupeno 17 filatelistů se svými exponáty. Mezi nimi byly i dvě námětové sbírky hranických filatelistů, a to „ESPERANTO“ Aloise Jakubce z Hranic a „PTACTVO“ Adolfa Koukala z Drahotuš. Oba jejich exponáty byly ohodnoceny postrřebřenými medailemi.

Klub filatelistů v Hranicích pořádá pravidelné výměnné schůzky každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci vždy od 9 hodin dopoledne v místnostech klubu důchodců v ulici Na náspech. V tomto měsíci se budou tedy schůzky konat 9. a 23. listopadu 1975.

Klub mladých filatelistů v Hranicích koná pravidelné schůzky každý pátek od 16 hodin v Městském domě pionýrů a mládeže v Hranicích ve třídě Sovětské armády.

Český ovocnářský a zahrádkářský svaz — místní organizace v Hranicích koná ve dnech 14., 15. a 16. listopadu tradiční výstavu ovoce a zeleniny pod heslem: „Jez ovoce a zeleninu pro zásobu vitamínů“.

Výstava je otevřena v uvedené dny vždy od 8 do 17 hodin, v klubovně svazu na Motošíně.

PUBLIKACE

prom. hist. M. Jaškové, univ. prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. Boh. Indry

DEJINY MĚSTA HRANIC (I. díl)

je možno zakoupit na městském národním výboru, odbor školství a kultury, nebo v kanceláři Cestovní informační služby KS ve Svatoplukově ulici.

PROGRAMY JKP A PROGRAM OSLAV VŘSR A MČSP

Neděle 2. 11. sál JKP 19.30 hodin	SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ OSLAV MČSP A VŘSR Úvodní slovo přednese s. Kvapil, předs. MěstV SČSP Kulturní program „Květy přátelství“ provedou členové Státního divadla Brno
Úterý 4. 11. učebna JKP 15 hodin	Přednáška pro zaměstnance Jednoty AKTUÁLNÍ OTÁZKY POLITIKY MÍROVĚHO SOUŽITÍ Přednese pplk. Jiří Smola
Středa 5. 11. sál JKP 19 hodin	PRODLOUŽENÁ LEKCE I. kursu společenského tance a chování Hraje taneční orchestr JKP řízený Frant. Juráčem
Čtvrtek 6. 11.	LAMPIÓNOVÝ PRŮVOD s kladením věnců k „Památníku družby“ Projev přednese s. Václav Dohnal, předs. MěstV KSČ Sraz účastníků na seřadištích v 17 hodin
Čtvrtek 6. 11. sál JKP 19.30 hodin	PRODLOUŽENÁ LEKCE II. kursu společenského tance a chování Hraje taneční orchestr JKP řízený Frant. Juráčem
Čtvrtek 6. 11.	LAMPIÓNOVÝ PRŮVOD k památníku obětem ve Velké vlastenecké válce Sraz účastníků u autobusové čekárny u mostu v 17 hodin
Neděle 9. 11. nám. K. G.	SLAVNOSTNÍ PŘÍSAHA vojenské posádky v Hranicích
Neděle 9. 11. sál JKP 19.30 hodin	Slavnostní divadelní představení Braginskij — Rjazanov: VŠICHNI DOBRĚ PŘÍBUZNÍ Uvádí Slovácké divadlo Uherské Hradiště Hra v předplatném
Středa 12. 11. sál JKP 19 hodin	KONCERT z děl současných sovětských i našich autorů Účinkují členové Divadla Zdeňka Nejedlého Opava Koncert je určen frekventantům kursů společenského tance a chování

Čtvrtek 13. 10. sál JKP 19.30 hodin	Koncert souboru PLR KOMORNÍ ORCHESTR Poznaňské hudební společnosti Henryka Wieniawskiego Na programu stará italská hudba
Pátek 14. 11. sál JKP 19 hodin	PRODLOUŽENÁ LEKCE III. kursu společenského tance a chování Hraje taneční orchestr JKP „Studio“, řídí Jar. Jiříček
Čtvrtek 20. 11. sál JKP 19.30 hodin	V rámci festivalu ruské a sovětské hudby a na počest 79. výročí narození Kl. Gottwalda SLAVNOSTNÍ KONCERT Účinkuje dechový orchestr JKP Hranice, řídí Josef Slimáček a Milan Mikulec Pěvecký soubor ZK Přerovských strojiren, řídí prof. Leoš Švagera Úvodní slovo přednese ing. Jiří Sumara
Pátek 21. 11. sál JKP 19 hodin	Pro účastníky kursů společenského tance a chování K O N C E R T z děl současných sovětských i našich autorů Účinkují členové Divadla Zdeňka Nejedlého Opava
Sobota 22. 11. sál JKP 10 hodin	Divadelní představení pro děti — v předplatném — II. sk. DLOUHÝ, ŠIROKÝ A BYSTROZRÁKÝ Uvádí divadelní soubor VŽKG Ostrava
Sobota 22. 11. sál JKP 15 hodin	Divadelní představení pro děti — v předplatném — I. sk. DLOUHÝ, ŠIROKÝ A BYSTROZRÁKÝ Uvádí divadelní soubor VŽKG Ostrava
Sobota 22. 11. sál JKP 19.30 hodin	Pro brigády socialistické práce n. p. Sigma Hranice SPOLEČENSKÝ VEČER K tanci hraje taneční orchestr JKP „Studio“ řízený Jaroslavem Jiříčkem
Úterý 25. 11. sál LŠU 17 hodin	VEČER POEZIE sovětského básníka Sergeje A. Jesenina Připravila Městská lidová knihovna, recitují studentky gymnasia, houslový doprovod — Marie Maslonková
Pondělí 8. 12. sál JKP 19.30 hodin	VEČER DRUŽBY Program Státního souboru písní a tanců „Písničky při cymbálu“ Po programu volná zábava s tancem
Středa 10. 12. sál JKP 19.30 hodin	RECITÁL HANY HEGEROVÉ

Pátek 12. 12.
sál LŠU
19.30 hodin

SLAVNOSTNÍ ZÁVĚR OSLAV MČSP
Slavnostní projev přednese předs. ideologické komise MěstV KSC
Program provedou žáci a učitelé LŠU

Úterý 16. 12.
gotický sál
MěstNV

VÝSTAVKA VÝTVARNÝCH PRACÍ
dětí z hranických pionýrských skupin

PROGRAMY KIN

4— 6.	ZÁHADNÝ HEKTOR Dobrodružný film NSR. Mládeži přístupný.
11.—13.	ZA VOLANTEM NEPŘÍTEL Dramatický příběh z prostředí pražské taxislužby. Film je mládeži nepřístupný.
14.—17.	DÍVK A Z TOKIA Japonský film. Milostný příběh Pařížana a japonské dívky. Film je mládeži nepřístupný.
	Festival sovětských filmů představení denně v 17 a v 19.30 hodin.
18.	MÝ SE VRÁTÍME Film podle motivů stejnojmenného románu Semjona Čviguňa
19.	SEVERNÍ RAPSODIE Romanticky laděný příběh z dalekého severu
20.	CHCEŠ-LI BÝT ŠTÁSTEN Portrét dnešních dvou mladých lidí
21.—26.	ROMANCE ZA KORUNU Film ČSSR s řadou předních čs. hvězd pop-muzic. Film je mládeži přístupný.
27.	Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu CESTY VEDOU DO VESMÍRU Vědeckofantastický film. Představení v 17 a v 19.30 hodin.
28.—1. 12.	P O Z N A M E N A N Ā Premiéra mexického filmu. Film je mládeži nepřístupný.
2.— 4. 12.	NOVÁ VÝPRAVA DONA QUIJOTA Příběh na motiv klasické předlohy M. Cervantese. Film je mládeži přístupný.

Nedělní představení pro mládež — začátky představení ve 14.30 hodin

-
9. 11. BALADA
Rumunský film. Historická hudební romance.
-
16. 11. NA STARTU JE DELFÍN
Film ČSSR. Příběh touhy, prohry a vítězství.
-
23. 11. ČETNÍK VE VÝSLUŽBĚ
Příběhy populárních hrdinů ze Saint Tropez.
-
30. 11. TONOUCÍ SE STĚBLA CHYTÁ
Francouzský film s Louis de Funèsem.
-

Kino Cko:

-
- 4.— 6. SPARTAKIÁDA 1975
Úspěchy čs. sportu ve filmu. Film je mládeži přístupný.
-
- 7.— 8. ŽIL ZPÍVAJÍCÍ DROZD
Gruzínský film o neuvěřitelně zaměstnaném muži.
Film je mládeži přístupný.
-
- 9.—10. HRY LÁSKY ŠÁLIVÉ
Česká filmová komedie podle povídky G. Boccaccia.
Film je mládeži nepřístupný.
-
- 11.—13. A CO TVŮJ BLIŽNÍ?
Složitě vztahy ve španělském filmu.
Film je mládeži nepřístupný.
-
- 18.—20. TAK LÁSKA ZAČÍNÁ
Český film. S humorem o lásce, svízelných a životě mladých lidí.
Film je mládeži nepřístupný.
-
- 21.—24. AUTO
Maďarský film. O ženě za volantem a mužích v nesházích.
Film je mládeži přístupný.
-
- 25.—27. LODNÍK NA DUNAJI
Dobrodružný příběh podle románu J. Vernea.
Film je mládeži přístupný.
-
- 28.— 1. 12. TAKOVÁ ZVLÁŠTNÍ LÁSKA
Italský psychologický film. O síle, která spojuje člověka s živou
historií. Film je mládeži nepřístupný.
-

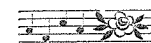
- 2.— 4. 12. BIRIBI
Francouzský film. Dramatický příběh z trestanecké kolonie.
Film je mládeži nepřístupný.
-

Představení pro děti — každou sobotu v 16 hodin

-
8. 11. RUSLAN A LUDMILA — Sovětská filmová pohádka
-
15. 11. MRAZÍK — Sovětský barevný film
-
22. 11. VĚTRNÝ MLÝN — Bulharský dobrodružný film
-
29. 11. VYNÁLEZ ZKÁZY — Film ČSSR
-

VYUČOVÁNÍ V KURSECH JKP

Hudební kursy:	pondělí—pátek	— 13.00—19.00	budova JKP
Taneční kursy:	středa	— 16.15—19.15	budova JKP
	středa	— 19.30—22.30	budova JKP
	pátek	— 16.15—19.15	budova JKP
	pátek	— 19.30—22.30	budova JKP
Kursy šiti:	středa	— 15.00—18.00	budova JKP
	středa	— 18.00—21.00	budova JKP
	pátek	— 15.00—18.00	budova JKP
	pátek	— 18.00—21.00	budova JKP
	pondělí	— 15.00—18.00	budova JKP
Kursy angličtiny:	čtvrtek	— 16.30—18.00	budova JKP
	čtvrtek	— 18.30—20.00	budova JKP
Kursy němčiny:	úterý	— 16.30—18.00	budova JKP
	úterý	— 18.30—20.00	budova JKP
Pohybová výchova:	úterý	— 19.00—20.00	tělocvična I. ZDŠ

JEDNOTNÝ KLUB

PRACUJÍCÍCH

V HRANICÍCH

zajišťuje odborné ladění

a drobné opravy

KLAVÍRŮ

Obracejte se na Jednotný

klub pracujících Hranice,

tel 2160

Odpovědný redaktor: Eva Horáková, členové red. rady: prof. Ludvík Novotný,
Zdeňka Kosová, Oldřich Lukeš, reg. č. 49 — Cena 1 Kčs. — Změna pořadů
uvedených v kulturním kalendáři vyhrazena. — Kulturní kalendář města Hranic
vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc,
závod 11, třída Lidových milicí 3.

